

Štev. 12.

V Ljubljani, meseca decembra 1920.

Leto XXI.

Vapaj.

Ob drugi obletnici narodnega ujedinjenja.

Ovam' ovamo, preko planina
dodjite bračo, doneste spas!
Majke je Slave još djedovina,
dokud uz Soču pušta se Kras.

Ovam' ovamo na krvava brda
Gorica zove, junački rod,
slobodu traži iz jarma tvrda,
ovamo hitro upravite hod.

Ovam' ovamo, gdje naših vila
oko Postojne divan je hram;
do sinjog mora, gdje nam je sila,
put je sudbinom odredjen vam.

Od Opatije tam do Devina
čuje se tužan, očajan zov:
dodjite spasit izpod tudjina
život nam, blago, polje i krov.

Slavnik i Učka, Snežnik i Nanos —
našega tijela uda su to;
Mirna i Raša bude vam zanos,
da nam se vrati slavensko tlo.

Gorko li cvili Dragonja bane
okove teške skinuti rad;
Veliki Jože ljute uz rane
služiti mora latinski grad.

Ovamo kralju, vodjo junaka,
Pazin te čeka, Draga i Lim;
Hrvatska Istra do Kamenjaka
čezne za tobom srdašcem svim.

Divić da vidiš vilinske dvore,
kraljevič Marko gdje spava san;
ovamo žurno na naše more,
suzama roblja kuda si zvan.

Zar da nam tudjin vjekoma vlada,
sužanstvo naše vječno je zar?
Slobodna braća naša su nada —
donijet slobodu njihov će mar.

Istarski guslar.

Zimske pesmi.

1.

Oj, jesenske rože,
kdaj ste ovenele?
In vesele ptice,
kdaj ste odletele?

Nam pa zdaj cvetejo
v oknih rože snežne,
nam pa zdaj pojejo
pesmi burje bežne.

Oj, umrle rože,
kdaj se spet zbudite?
In odbegle ptice,
kdaj spet zažgolite?

2.

Na hribe pa je sedla zima
in v dol sneženo cvetje trosi;
ob potu trudna breza kima
in petja in zelenja prosi.

Osamljen ptiček v njej se skriva —
nad njim kristalna halja kroži;
a drobni pevec jadno sniva
in Bogu siromaček toži:

„Kdaj zopet v pomlad žurgolel bom
s tovariši v veselem lazju?
Kdaj zopet k solncu poletel bom? —
Kako, kako naj pel bi v mrazu!“

Otožno breza veje klone,
love snežinke se v ogradi —
a ptič v spomine rožne vtone
in sladko sanja o pomladi . . .

3.

Čez plan vali se hladni dih,
souvažnomrk, mrtvaškotih,
in solnce za oblaki spi,
in polje spi, spe travniki.

A na obronku stari hrast
ne spi: stoji tam kot pošast
z ogromno brado, sivolas,
pol dremlje, pol momlja: Hov, mraz!

Čuj, tu prikrade kot nalašč,
v šumeč, leden odeta plašč,
razposajena burja se
in mu lasé razmrši vse.

Z rokami suhimi srdit
zakrili hrast in jezovit
za smelo burjo vrže v dol
šop gnilih vej in trhel kol.

Miroslav Kunčič.

FRAN ČRNAGOJ:

Naš petelin.

Lmelj smo petelina. No, to ni vendar nič posebnega, si mislite; saj petelina imajo vendar skoraj pri vsaki hiši.

Da, da — to je že res! Toda med petelinom in petelinom je taka razlika, kakor je razlika med figovcem in junakom.

No — le počakajte, da vam ga opišem!

Naš petelin je imel sicer tudi samo dve nogi in dve perutnici — pa tudi samo en kljun, a bil je vendar petelin nad petelini.

Gospodaril je nad dvajsetimi kokošmi, pa je bil vsem enako skrben gospodar. Prepirov med njimi ni trpel in je takoj napravil red, ako sta se sporekli in spopadli dve izmed njih. Ves srdit pa je bil na psa in na mačka, ki sta se štulila med kokoši, ko so bile pri kosilu, ki je dišalo tudi njima. Takoj jih je pognal v beg.

Najrajši je postajal na gnojnem kupu in se oziral z enim očesom na levo, z drugim na desno ter gledal, če ne preti nevarnost njegovi družmi. Ako je opazil le kaj sumljivega, se je takoj oglasil njegov „krrr“ — in že so dvignile vse kokoši glave. Ako se je tisti glas ponovil — in celo močnejše, takrat so že vse bežale v razna skrivišča. Samo on je ostal pogumno na mestu in je bežal samo, kadar je opazil jastreba v zraku. Takrat je padlo tudi njemu srce v hlače.

Naš petelin ni bil pijanec, ne kadilec in še sladkosnedež ne. Ko je našel v travi črviča ali hroščka, ni ga pojedel sam — ne — ampak klical je na vse pretege: „Le vkèp — kèp — kèp!“

In letelo je vse vkup, kakor da je najdeno celo tele!

Prav posebno je šel na roko kokošim — jarcam, ki so imele znesti prvič jajce. Same niso vedele, kam bi se dele in kam skrile in polčžile svoje jajce.

Pa jih je vodil on po vseh kotih in koncih.

„Ko—ko—ko vidiš tu-le v tem-le kotičku bo čisto pripravno“, je govoril jarci in ji kazal, kako naj sede in stori, da se napravi primerno gnezdo.

„Hm — bi že bilo — pa preveč na očitem je,“ mu odvrne jarca.

„Tako, tako? Pa pojdiva tja-le pod skedenj! — Vidiš — vidiš — tu-le pa te ne vidi kar vsak!“ pravi petelin.

„Hm — res je — a tu pa najde moje gnezdo dehor, ki vem, da preži že zdaj-le v kakem kotu in poslušaj najin pogovor — pa mi ukrade jajce iz gnezda, ko bo še gorško.“

„No, no — pa zletiva tja-le na svisli,“ in že se požene, da pride na omenjeni kraj. Pa ne gre — previsoko je.

Preiščeta še drvarnico, in jarca, ki se ji je že mudilo, da položi svoje jajce, sede v pripraven kotiček in umolkne.

Pa tudi petelin umolkne, od gnezda pa se oddalji samo dva — tri korake in mirno pričakuje važnega trenutka, da zagleda jajce beli dan.

„Kokodajs!“ se oglasi po dolgem čakanju končno jarca in „kokodajs — kokodajs!“ se oglasi zmagoslavno petelin in „kokodajs — kokodajs — kokodajs!“ se oglašajo po vrsti vse kure na dvorišču — in vselega kokodakanja noče biti ne konca ne kraja.

Gospodinji v kuhinji pa se smeje srce, ko sliši to kurje kričanje in si misli: „No, danes pa bo jajc — poln pehar jih bo!“

Pa pohiti na dvorišče in pregleda vsa gnezda in najde končno v drvarnici prvenčka, ki je droben, kakor more biti le prvo jarčino jajce.

„No, to-le jajcece pa pač ni bilo vredno tolikega vpitja! — Pa kaj — saj ljudje tudi nismo dosti drugačni! Časih vpijemo in vriskamo za prazen nič, ki ni vreden še takega-le jajčeca ne!“

Naš petelin pa je postal sčasoma vendarle preoblasten in premočen. Da se je pognal vselej v služkinjo in ji skočil na hrbet, kjer jo je zagledal, ni bilo nič čudnega — saj mu je ona dan za dnem odnašala piške in petelinčke in celo stare kokoši, da jih ni nikdar več videl — in je opazil celo na svoje oči, kako je vztrepetala pod njenim nožem uboga žival, ki ji je odtekla kri!

Zato pa je naš petelin sovražil služkinjo, kakor morem sovražiti samo trinoga! In to sovraštvo je prenesel celo name, ki sem delil vendar perutnini vsakdanjo hrano! Dosti je bilo, da sem pomagal služkinji tuintam ujeti kako pišče, zato je imel tudi mene „na piki“ in zato se je zakadil tudi vame, kakor hitro me je ugledal. Nič ni pomagalo, da sem ga nekolikokrat pograbil za vrat in ga stresel in neusmiljeno treščil ob tla, da mu pokažem, kdo od naju je močnejši — vse zaman! Komaj je stal na nogah — že se je zopet zapodil vame!

Z orožjem v roki — s palico ali motiko — sem moral hoditi mimo nje, da sem se ga branil! Nekoč me je nenadoma napadel od zadaj in me brcnil ob gleženj noge tako, da sem nekaj ur še potem kar očitno šepal!

Tega mi je bilo pa dovolj! Da bi si pred petelinom ne bil svest življenja — ne, ne — tega pa ne! Mera je bila polna — in prisegel sem mu smrt!

V nedeljo potem pa je ležal naš petelin pred menoj na krožniku — in takrat sem ga brcal jaz z nožem in vilicami, ne da bi se mogel braniti pred menoj!

ANDREJ RAPE:

Našel sem te, domovina . . .

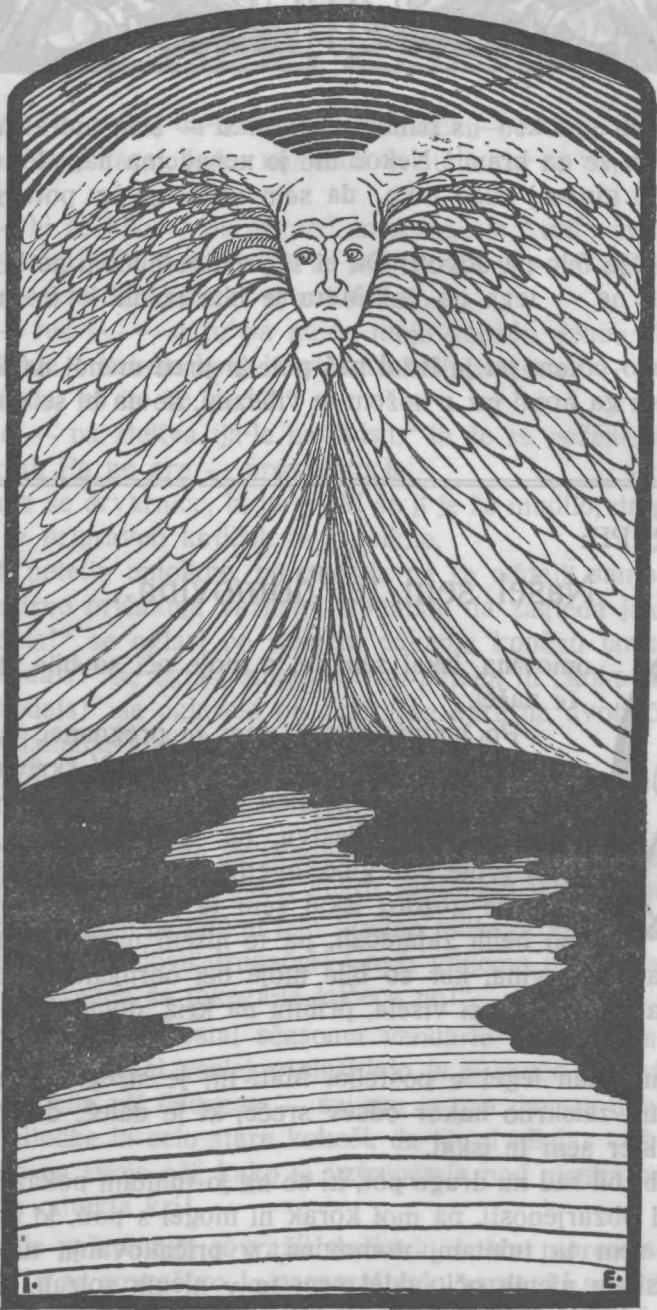
omovina, iskal sem te, a moje oči so bile slepe: nisem te našel.

Po blatnih cestah sem te pregnanec iskal, po pojočem tvojem polju, a tebe ni bilo. V skrivnostne tvoje grudi sem prodrl, iskal te v čarobnem tvojem podzemeljskem kraljestvu, pa našel te nisem. Premotril sem tvoje tihe gaje, cvetoče poljane, nebotične višave, šumeče gozde; iskal sem te po bajnih tvojih vrtovih, po belih zidanicah, pa te nisem našel. V bratih svojih sem te iskal, domovina, ker so bile moje oči obrnjene k tlom, niso se ozrle na Kalvarijo, kjer si visela, pribita na križ, domovina! In našel te nisem . . .

Pa sem bolan legel v posteljo. Matji mi je stregla. V njenih očeh se je tuintam zaiskrilo kakor odsev sreče, ki je daleč, daleč vstran od moje poti, kjer sem te iskal.

Stopil bi bil rad na drugo pot, ki so mi jo tuintam pokazale materine oči v svetli obžarjenosti, pa moj korak ni mogel s poti, ki sem hodil po njej. Videl sem te tuintam, domovina, v pričakovanju na materinem obrazu, v sijaju njenih oči, videl sem te v njenih solzah, čul v njenih pritajenih vzdihih, a našel te nisem, ker se nisem ozrl na Kalvarijo, kjer je stal in še stoji tvoj križ.

„Oglasila se bo nekoč, čul bom njen glas in takrat jo najdem,“ sem tuintam pomislil. Pa oglasila se nisi in nisem te našel, ker si molče in dostojanstveno trpela na svoji Kalvariji, jaz pa sem pričakoval stoka, glasnega krika tvojega. In nisem te našel.

MISEL

Kralja Matjaža sem pričakoval in njegove vojske. „Ta se oglasi z vsem vojnim hrumom in šumom. Potoki krvi bodo tekli, solnce bo otemnelo v dimu topov, svet se bo tresel v njih rjoventju. Takrat in tako se mi razodene moja domovina!“ tako sem pričakoval.

Kralja Matjaža ni bilo, ne njegove vojske, ni bilo vojnega hruma in šuma in solnce je svetilo vsakdanje na tvojo Kalvarijo, domovina, pa moje oko se ni ozrlo tja gor, kjer si trpela in še trpiš: in nisem te našel...

Ko ponoči v boleznih nisem mogel spati in je ob moji postelji zadremala utrujena mati, se mi je odprl časih nov svet. Hodil sem po njem v sanjah, iskal kralja Matjaža in njegovo vojsko, iskal goro, kjer prebiva in spi, da stopim vanjo in potegnem njegov meč iz nožnice, da ga zbudim. Pa nisem našel ne gore in ne vojske Matjaževe.

Nekoč pa sem v jasni mesečini hodil po zarasli gori. Prisluškoval sem in iskal, pa nisem našel vhoda v goro in ne slišal kakega šuma.

Globoko pod mano se je belila široka cesta, in na njej sem opazil človeka. Ni mi ugajal ta človek, ker je hodil tako prihuljeno, tako boječe. Oziral se je na goro k meni, in v njegovih očeh je gorela pohlepna strast in je gorel strah. „Kaj išče tod?“ sem pomislil.

On pa je prihuljeno korakal dalje. Do znožja gore je že prišel, pričel se vzpenjati na pobočje, a njegovo postavo je objel šumeči gozd. Skril sem se med skalovjem: saj mora mimo mene, mi je reklo v srcu. In priromal je mimo. Pogledal sem mu v obraz, in zbolelo me je v srcu, kakor da ga je nekaj zgrabilo z razbeljenimi kleščami. Pa sam nisem vedel, zakaj in odkod ta bolečina v srcu. On pa je šel dalje, a jaz sem šel za njim. Odprla se je pred njim meni neznan pot. Vso goro sem bil že obhodil, a te poti nisem še videl. Pred votlino je obstal in se oddahnil. Boječe je pogledal okolo sebe in vstopil. Tiho sem šel za njim v notranjost gore.

Tu sem ugledal čudo. Kralj Matjaž je spal ob mizi, Alenčica mu je slonela ob kolenu in njegova vojska je spala. Tujec je prišel do Matjaža. Po bliskovo je zgrabil za njegovo sabljo, jo izdril, dvakrat mahnil, da mi je zazvenelo po ušesih. Ob teh udarcih me je zbolelo tako hudo, zbolelo, zapeklo.

Matjaž je sunkoma dvignil glavo, skočil od mize še s snom v očeh, njegova vojska je zašumela, zasmehljala se je Alenčica.

Toda tujec je bliskovito vtaknil sabljo zopet v nožnico, ki pa ni hotela več vsa vanjo, in brzih korakov je odšel. Kralja Matjaža, Alenčico in njegove vojake je vnovič objel sen.

Bežal sem za tujcem... Prišedšemu iz votline, mi je izginil, a moje oko se je obrnilo na vrh gore, zakaj čudna svetloba je sijala tam, in primoran sem bil ozreti se tja.

In glej, na vrhu — velik križ... „To je Kalvarija,“ sem pomislil. Na križu je bila pripeta moja domovina, in dvoje velikih ran ji je zijalo v telesu. Tujec jih je zadal, ko je dvakrat mahnil z Matjaževim mečem po njej. Dvoje kosov je odsekal in jih ugrabil, dvoje ran je zazijalo na njenem telesu...

In takrat, takrat, domovina, sem te našel. Našel sem te trpečo na križu, našel razkosano, a vedno mirno trpečo, ne obupano. Takrat sem te čul v kriku in bolesti tvojih otrok, takrat sem zakričal od bolesti sam in sem se zbudil.

Našel sem te, domovina! Sovražnik te mi je odkril, ko je odsekal dvoje kosov od tvojega telesa. In ne izgubim te nikdar več, ti sveta, ti dobra!...

Sablja, ki jo je potegnil tujec iz nožnice našega Matjaža, ne gre več vanjo. Matjaž in njegova vojska ne spita več trdo, le rahel sen jima leži na očeh. Sanjavo sicer, a vendarle gleda Alenčica svojega kralja in ga budi. Kralj Matjaž in njegova vojska ne zaspita več. Zbudi se, zbudi se popolnoma, zakaj sablja ne gre več v nožnico, zato — kvišku srca! Blizu je tvoje vstajenje, domovina, zakaj tvoj kralj Matjaž in njegova vojska čujeta! —

Molitev.

*Ježušček v jaslicah,
lep si, bogat,
dasi ne diči
ti domka škrlat.*

*Ježušček v jaslicah.
Dóma naš krov
po stoletjih je
tudi ves nov.*

*V domu je tvojem
res vse lepó,
v njem se vse ljubi
gorko tako.*

*Ježušček ljubi naš,
Ježušček moj,
naj bo naš dom poslej
srečen kot tvoj!*

Andrej Rapè.

VERA:

Granata.

ragarjev Tonček in Francek sta bila paglavca, prvi sedmih, drugi štirih let. Vedno sta bila skupaj, saj sta bila bratca. Čez dan sta oblazila vsak kotiček na podstrešju, v drvarnici, v hlevcu, celo na visoki kozelc sta si nekoč upala, plezoč prav počasi po strmih in nevarnih stopnicah. Toda takrat ju je oče zalotil in nekaj hudega napravil, ko ju je postavil pod kozelcem na tla. Kaj je pravzaprav z njima storil, ne vem natančno, hudo je pač bilo, zakaj Tonček in Francek sta z glasnim krikom in z obilnimi solzami oznanjala gorje. Od tistih dob tudi nista več plezala na nevarni kozelc. Toda spodaj pa vse eno nista pustila nobene reči na miru. Vse ju je zanimalo, vse sta hotela pregledati in pozkusiti. Ko se je zvečerilo in so domači došli s polja, ko je mati ropotala v kuhinji s posodo, oče pospravljaj pri živini, je stric Jože, ki je v vojni zgubil desno nogo, sedel utrujen na klopcu pred hišo. Takrat sta bila dečka hipoma pri njem. Tonček mu je hitro prinesel pipo s tobakom, če ga je kaj bilo, in stric Jože si je privoščil nekoliko dimčkov do takrat, dokler ni mati poklicala k večerji. Razume se, da paglavca nista bila tiho poleg strica. Sto in sto vprašanj sta mu stavila — kako je bilo v vojni, kjer je nogo izgubil, kakšni so bili tisti hudobneži, ki so streljali nanj, kako velika je pač bila kroglja, da mu je odnesla celo nogo, in še mnogo, mnogo takšnih vprašanj se je porodilo v radovednih otroških glavica. In stric je žalostno pripovedoval o tisti usodepolni noči, ko je priletela granata in mu odtrgala nogo. Nič ni vedel siromak, kaj je bilo potem, kako dolgo je ležal v krvi, kdo ga je rešil, šele v bolnici se je čez nekaj dni zavedel. Rano so mu zdravniki skrbno očistili in potem obvezali. Zacelila se je, toda namesto zdrave gibčne noge je dobil železno. Bog ve, kolikokrat je stric malima že vse to pripovedoval, a vsak večer, kadar so bili skupaj, sta hotela vedeti še kaj podrobnega o granatah, bom-

bah, kanonih, puškah in drugih takih grozovitostih, ki sta jih že vedela imenovati. Tonček je slonel s komolci na stričevem zdravem kolenu, Francek pa je splezal poleg njega na klop. Kar po cele ure bj ga bila tako poslušala in skoraj da sta bila nevoljna, ko je mati poklicala k večerji in postavila otrokoma polne skledice sladkega močnika na mizico, ki je bila nalašč za njiju napravljena.

„Pustita, pustita strica!“ ju je večkrat opominjala. „Ali ne vesta, da je utrujen, ker ves dan dela?“

Vkljub temu, da je stric imel železno nogo, je še vedno pridno pomagal pri delu, če je le mogel. Od začetka mu tega niso pustili, toda ko so videli, da ga te prepovedi le še bolj spominjajo na njegovo nesrečo, so mu pustili, da je delal, kolikor in kar je hotel. „Ves dan ne morem za pečjo sedeti,“ jim je rekel, in trdo so zazveneli udarci železne noge, ko je s povešeno glavo odkorakal vun, da si pri delu prežene tužne misli.

Tonček in Francek sta bila seveda njegova ljubljenca. Minulo zimo, ko je prišel iz bolnice in se še ni mogel popolnoma opirati na novo nogo, je mnogo presedel v izbi. Takrat jima je celo napravil voziček, takšnega z lestvicami in streho. Ravno tak je moral biti, kakor so jih imeli vojaki, ko so se jeseni v dolgih procesijah pomikali skozi domačo vas. Tudi za puške sta ga prosila, da bosta lahko šla nad „Tajana“. In vse jim je stric napravil. Seveda, iz teh pušk niso žvižgale krogle, no, pa puške so le bile. Ko se je začela pomlad, sta se igrala vojno zunaj na trati, kjer sta imela dovolj prostora za vso ropotijo, ki sta jo ob takih burnih dneh navlekla skupaj.

Ni še dolgo temu, kar sta se zopet spomnila na „Tajana“, na kate-rega sta pač imela oba veliko jezo. Pa sta mu napovedala strašen boj. Pod košato jablano pred hišo sta se opravila. Zadelo sta vsak svojo puško, privlekla svoj vojaški voziček — ki mu je pa seveda že manjkalo eno kolo — in ga postavila ponosno pod drevo. Tonček je z velikim trdom in naporom pripeljal samokolnico, ki sta jo izteknila v drvarnici. Ta jima je služila kot obrambno sredstvo, zakaj za samokolnico sta se lahko skrivala. Pa se je začelo. Toda kje je bil sovražnik? — E, tega sta si samo mislila, kar pač ni bilo težko, saj jima je stric Jože toliko pravil o tem grdem sosedu, da sta ga kar živega videla pred sabo. Legla sta torej na trebuh, namerila puške in gledala tja proti polju, kdaj se pokaže kakšna sovražna italijanska glava. Kar je Tonček napravil, to je seveda štiriletni Francek verno posnehal. Če je Tonček vzdignil puško, jo je bratec tudi, in če je Tonček pogledal čez utrdbo, si je Francek tudi upal. Nekaj minut sta prežala popolnoma tiho na sovražnika, ki se pa seveda ni hotel pokazati. Kar hipoma zašumi nekaj med vejami in „bum“! Že precej debelo, a še strašno trdo jabolko pade Francku na-

ravnost na glavo. Kakor bi trenil, je sirotek na nogah in jo hoče ubrati v hišo k materi. Pa glej nesreče! Ob strani stoji voziček in Francek se prekobecne čezenj, da prav nemilo udari z noskom ob trda tla. Boolestni „o—je—e—e—eee!“ se izvije hrabremu vojščaku iz prsi. S težavo se dvigne na noge in drvi proti vežnim vratom, med katerimi se je že prikazala mati.

„Lanata, lanata!“ ji zakliče Francek.

„Za Boga, kaj se je pa zgodilo?“ zavpije mati in dvigne Francka vsega krvavega v naročje.

„Mama, mama, lanata, lanata!“ je vpil deček in krilil z rokami.

„Kaj je bilo, Tonček?“

Toda ta je stal poleg samokolnice nem in trd od strahu, ne vedoč, kaj se je pravzaprav zgodilo.

„Vode prinesi, vode!“ mu veli mama in že steče sama k studencu, da izpere ranjencu krvavi obrazek. Hitro zajame z golido sveže vode in jame močiti in umivati Franckovo lice. Toda kje je rana? Nikjer ni nobenega sledu o kakšnem udarcu, kri je curljala samo iz noska, na katerega se je pri padcu čez voziček udaril.

„No, no, nič hudega ni, Francek, le ne jokaj tako strašno!“ je začela tolažiti mati, ko je videla, da ni nožene nevarnosti. „Kaj pa je vendar bilo?“

„Lanata je padla, tajanška lanata, uu—u—u—u!“ je med jokom in stokom pripovedoval ranjenec.

„E, odkod bo prišla granata, saj ni nikjer Italijana. Jabolko je menda bilo, jabolko!“ se zasmije mati in postavi sedaj lepo umitega vojaka na tla. Oj, kako velike oči je napravil Francek, ko je slišal, da ga ni zadela granata, temveč zadelo ga je le zeleno jabolko, ki se je utrgalo v vrhu in padlo k nesreči ravno na njegovo glavo. S tresočo rokco se je popraskal po glavici, kakor da bi se hotel prepričati, je li res še cela ali ne. potem pa se mu je počasi razjasnilo lice, in paglavček se je veselo zasmel.

„Stric, stric!“ je zaklical Tonček in letel proti Jožu, ki se je ravno vračal s travnika. Začel mu je hitro pripovedovati, kaj se je doma zgodilo, kakšna granata je zadela bratca in kako strašno je jokal. V tem pa je že pricepetal Francek za njim in s prstom v ustih je malo plašno gledal strica, češ, kaj ta poreče o njegovem junaštvu.

„Oj, Francek, ko bi pač bile vse granate tako nedolžne!“ je ta veselo zaklical in dvignil malega hlačkarja v naročje.

Od tistega dne se Tonček in Francek nista šla več „vojne“. Mislim, da je zelena „lanata“ obema uničila veselje do te igre.

JOSIP KOROŠEC:

Obrt in trgovina v radovljiskem okraju.

Ovedem vas po železnici na jug našega okraja do železniške postaje Podnart-Kropa. Takoj nasproti postaji vidimo več lesnih žag ob Savi. Po cesti iz Podnarta mimo lesnih vodnih žag v občini Ovsišje pridemo v nekdanj slavno „malo Ljubljano“ — v Kropo. Takoj pod kroparsko Dobravo ima tvrdka M. Pirc iz Kroepe svojo tvornico za izdelovanje žičnih strojnih žrebljev. Železo dobiva iz Jesenic-Fužin ter razpošilja v zabojih izdelane žreblje po nekdanji Avstriji in po Balkanu i do 2 železniška voza na teden.

Na razpotju kroparsko-kamnogoriškem lomijo v griču „za Dolgo njivo“ dolomit ter ga vozijo z vozmi do postaje Podnart-Kropa in dalje po železnici v Medvode in Goričane v papirnice, da izenačujejo teže raznemu pisnemu papirju. Na Gorenji Dobravi izdeluje nekaj delavcev sode iz krajnikov. Okrog Kroepe so nekdanj kopali železno rudo, ki je je še sedaj dosti — dokaz, ker je vsa okolica obdana z rudarskimi prostostedi. Tudi kobold in banksit se nahaja ondi. Oglejmo si pa sedaj malo bolj natanko kroparsko obrt!

Kovači kujejo žreblje v vigenču (kovačnici). Vigenčev je 20, opuščenih pa tudi skoraj toliko. V vsakem vigenču je najmanj ena „ješa“ — ognjišče. Nekateri vigenči imajo tudi 4 in celo 5 ješ. Na sredi ješe so razdeljeni ognji. Ognjev je toliko, kolikor je „štokov“ ali nakoval, ki so vdeleni v kamenite panjove. Pri vsakem nakovalu je po en kovač, če pa dela velike žreblje, imenovane „kladovce“, ima še svojega pomagatača — hlapca. S tako naredbo so odstranjeni prepiri zaradi porabe oglja. Ognji so razvrščeni okolo vretena sredi ješe. Na vrhu vretena 30 do 40 centimetrov visoko je kuhinja peharjeve velikosti, kjer po 3 do 4 kroparske gospodinje kuhajo žgance ali pa fižolovec. Doma na stanovanju kuhajo le ob nedeljah in svetkih.

Kako pa kujejo žreblje?

V kotu vigenca stoji nadušljiv stavec — meh. Za vsako ješo je eden. Meh goni domač motor, preprosto kolo na vodo. Sapa je navrnjena v ješo, da od spodaj gor piše v „iželje“ pod vreteno sredi ognjev. Iželji se naprava, ki razdele sapo.

V ogenj se vtakne „cajn“ in se ondi razbeli, potem okoniči z ročnim kladivom na nakovalu in nategne v primerno dolgot; od cajna se odseka

na kovalnem nasekalu primerna dolgost, vtakne v „nagležen“; tu se pobije ali naredi glava, in žrebelj je gotov.

Tako se tedaj „cveč“ (cveki — žreblji) delajo, pa tudi „kroparski tisočaki“.

Kujejo pa iz cajnov moški, ženske, da, tudi šolarji kovane žreblje različne velikosti in vrste. Kdor se zanima za kroparske izdelke, naj si omisli cenik „Prve žrebljarske in železoobrtne zadruge v Kropi“. Tam bo videl več tisoč vrst žrebljev in drugih železnih izdelkov.

S tistimi žrebljarskimi izdelki, ki so jih začeli izdelovati na strojih naglo in v veliki množini, se žrebljarski trgovci ne morejo več kosati. To delo je prevzela Kranjska obrtna družba na Jesenicah-Fužini. Žrebljarska zadruga pa si je omislila pred leti razne stroje za izdelovanje kavaletov (vojaških železnih postelj), raznih kladovcev in vijakov, kar vse izdelujejo v novi tovarni s kakimi sto delavci. Izdelujejo tudi razne verige, kopače, lopate, sponke itd.

Kam pa gre vse to blago? Kladovce so oddajali na Dunaj za državne železnice. Veliko blaga so pošiljali v Gradec in Trst, dalje na Ogrsko in po vsem Balkanu. Na Češnjici pri Kropi in v Kropi izdelujeta Potočnik in Ažman decimalne tehtnice in velike vozne tovarne tehtnice. Tvrđka M. Zupan izdeluje kovaške mehove in male poljske kovačnice. Kar izdelujejo v Kropi žrebljarskih izdelkov, jih večinoma izdelujejo tudi v Kamni gorici, vendar je to le bolj „grob“ blago. Tudi sekirarca je v Kropi in v Kamni gorici doma.

Iz Kamne gorice dospemo po cesti proti severu mimo „Pustega grada“ v občino Lancovo. Tu sta na združeni Savi ob mostu pod Radovljico dve veliki lesni žagi in Dorničeva tvornica za stavbinska dela in izdelovalnica lesne volne. V svetovni vojni so rabili lesno volno največ v bolnicah za obkladke na rane. Tudi izdelovalnica cerkvenih orgel M. Dorniča stoji ob potu.

Zdaj prekoračimo savski most in smo v radovljiški občini. Pod mestom opazimo Resmanovo strojarnico, Cengletovo cementno izdelovalnico in barvarijo, v mestu pa ključavničarstvo, knjigoveznicu, popravilnico dežnikov itd. ter nekaj veletrgovin s kolonialnimi (prekomorskimi) in poljskimi pridelki. Ne smemo omalovaževati dvoodelne državne pletarske šole, ki daje marsikomu že obilo kruha. Oglejmo si tudi starodavno gotsko župno cerkev in v renesančnem slogu zidani grad, last koroških grofov Thurnov. Iz Radovljice pridemo po cesti mimo graščine Podvin (last princev Polignac-Bourbonskih) v mošenjsko občino, kjer je še nad 100 starih kamenosekov, a kamenoseški tvrdki sta le še dve, ki izdelujeta iz kraškega, jeseniškega itd. mramorja nagrobne spomenike. Tudi v Radovljici in Pretrgu je še nekaj kamenosekov. Ome-

nim naj še po vsej Evropi znani „otoški“ zeleni, mehki kamen groh v Kocijančičevemu kamenolomu za vasjo Otok. Vsaka starejša hiša v Sloveniji ima podboje pri oknih in vratih iz tega kamena. V novejšem času pa je tronadstropna Bambergova hiša v Ljubljani nasproti Unionskemu vrtu okrašena s tem zelenim kamenom. Ob dežju je hiša lepo krasno zeleno kvadrirana, sicer se otoški kamen malo vidi in pozna na njej.

Za Otokom, Mošnjami, Črničcem, Brezjami je bilo pred davnim časom morje, oziroma slana voda, ki je segala tja do Savinjske doline. V slani vodi se je vulkanični pepel strdil v groh in kjer je pokrit z debelo plastjo zemlje, je še danes trd kakor v Kocijančičevemu kamenolomu, sicer razprhne na površju.

Dalje pridemo mimo božje poti pri Mariji Pomagaj na Brezjah v Ljubno. Tu je bila nekdanj cvetoča lončarska obrt, a sedaj izdelujejo le še peči. Lončarsko blago iz drugih krajev pa prevažata in razpečavata na dvokolnici po vsem okraju znana bratca Joža in Florijan iz Ljubnega. Tvrdba A. Ambrožič izdeluje „krtače“, ščeti za volno. Učenci dobe pri tvrdki usnat nastavek, kamor vtikajo na domu vanj ahlje ali ake — zakrivljene igle, in marsikateri učenec zasluži s tem obleko in še kaj za hranilnico. Poglavitna obrt v Ljubnem pa je črevljarstvo. Tu je nad 20 črevljarskih tvrdk, ki imajo po 1 do 30 črevljarjev. Črevlje razpošiljajo križem deželá. Vsi semnji so tudi polni „ljubenskih črevljev“. Iz Ljubnega jo mahnemo kar po stezi v Leše, kjer je bila udomaćena domača obrt: izdelovali so prav ceno „leške fajfe“, pipce ali vivček imenovane, a sedaj jih izdeluje le še en delavec.

Idimo dalje po cesti iz Tržiča v Begunje! Tu je „gorenjski Manšešter“. Več tvrdk izdeluje v Begunjah in Zgošah debelo volneno „gorenjsko sukno“ ter ga prodaja po Sloveniji. Tam je pričetek radovljiškega vodovoda, ki preskrbuje več občin z dobro pitno vodo.

Pomaknimo se v Lesce! Tu ima kovač Kapus in njegov sosed klepar največjo obrt, odkar so podrli pivovarno. Vidic nam pa ponuja svojo vodeno oglenčevo kislino v obliki sifona. Nova tvornica Iv. Magušarja iz Kroke za podelavo železa na gorak in mrzel način nasproti postaji bo kmalu v obratu.

Ako gremo ob železniški progi proti severu, dospemo v pol ure v rojstno vas našega pesnika Prešerna, v Vrbo v brezniški občini. V tej občini opazimo v Žirovnici električne vodne naprave za okraj. V Mostah pa životari mala sekirarca in tvornica gorenjskega sukna je še v obratu, kadar ne prevzame elektrarna vse vode Završnice pri Žirovnici. Iz brezniške občine je še pred nekaj leti odhajalo po 100 do 200 mož in mladeničev v Korotan tkat platno, šivat kožuhe in jih krasit v pristno narodnem slogu. Oče sedanjega župana je bil strokovnjak za šivanje kožuhov

POČITEK

in cvetic na njih. Marsikateremu gospodu še sedaj okraši irhaste hlače prav po gorenjsko. Ne smem pozabiti omeniti obče znane konjske trgovine Trebušnik-Kržišnikove.

Nadaljujmo potovanje! Pridemo po cesti v Javornik, občina Koroška Bela, kjer v tvornici kranjske obrtne družbe izdelujejo iz železa železno pločevino. V občinah Begunje, Breznica, Koroška Bela, Jesenice in v Bohinju so še pred kratkim časom kopali železno rudo, tako na Begunšici, Zelenici, Belšici, Kočni, Rudnem polju, Gorjušah itd. Plavže so razdrli na Javorniku, Savi in v Bohinju. Na Savi-Jesenicah-Fužinah je sedaj največja železna tvornica v naši Jugoslaviji, ki je z javorniško tvornico zvezana z električno železnico. Tudi livarna je pri tvornici, kjer vlivajo železne zvonove itd. Strojnih žrebljev izdelajo nad 5 železniških voz vsak dan.

Plavžev, kjer so iz rude topili lito železo in iz tega izdelovali kovno železo in jeklo, nadomešča sedaj „Martinova peč“, katerih je šest. V Martinovi peči se pretopi staro železo — rena, pa imamo po pridatkih raznih kovin različno železo: modro izpreminjajoče, svetlo, mehko, trdo, prav navadno ali pa trdo jeklo. V valjavnicah se železo tanjša in daljša do žice lasne debelosti.

Železo, jeklo, žice, žreblje razpošiljajo po vsem svetu. Tenko žico izvažajo zlasti v Japan za umetne cvetice. Lito železo so do sedaj topili v plavžih v Škednju poleg Trsta iz alžirske rude ter ga dovažali na Jesenice-Fužine. Izborni grodelj (lito železo) 75% dobimo v novjšem času iz Bosne.

Pomaknimo se po cesti dalje! Poleg Jesenic kopljejo mavec (gips) ter ga meljejo v moko, ki jo potresajo zlasti detelji in stročnicam kot umetno gnojilo. Tudi dalje zgoraj v dovški občini kopljejo mavec in ga razpošiljajo po Sloveniji. Nasproti Dovjemu je Mojstrana ob Bistrici, ki priteče naravnost izpod Triglava. Mojstrana je izhodišče na Triglav. Ima cementno tvornico, kjer je zaposlenih do petsto delavcev. Cementa razvažajo do pet železniških voz dnevno križem deželá.

Zapomnimo si, da so tu ob Bistrici najdaljše rake v naši Jugoslaviji, po katerih se pretaka voda v tvorniško turbino. Dalje po dolini pridemo v Kranjsko goro. Tu ni veliko obrti, kakor tudi v Ratečah ne (pač — cokle izdelujejo). Nekaj lesnih žag je in trgovin z lesom, kar je pa v vsaki občini. Ob Pišenci v Kranjski gori je občinska elektrarna.

Zadnja občina tu zgoraj so Fužine. Ima res fužino — tvornico, kjer izdelujejo pločevinaste sode za petrolej itd. Tudi varijo verige z elektriko. Izgotavljajo kopače, sekire, lopate, motike in razne velike kovane žreblje. V Malyjevi tvornici za lesno volno izdelujejo iz smrekovine naj-

tenšo volno za obvezovanje ran, pa tudi debelejšo za obkladanje steklovine in porcelana v zabojih.

Po železnici se odpeljemo nazaj na Jesenice in v Blejsko Dobravo. Tu (že v gorjanski občini) je tvornica kranjske obrtne družbe, ki izdeluje iz grafitu „električne konice“ — „elektrode“ za električne obločnice.

Idimo dalje! V Grabčah in Višelnici poleg Gorij izdelujejo mali obrtniki sekire, pa tudi živinske zvonce. V Radovni ima obrtna družba elektrarno in koncem Vintgarja tudi. Na Fortuni ob Radovni ima verski zaklad veliko lesno žago. Ob vходу v Vintgar je Žumrova tovarna za pohištvo.

Na Bledu sicer ni velikih tvornic, a je mnogo malih obrtnikov za pohištvo, stavbe, ključalničarstvo in več žag. Preskrbljeno je, da se ustreže najizbirčnejši mestni gospici z okusno tortico, nežnim pecivom ter različnimi sladkorčki.

Bled je zdravilišče z mnogimi hoteli, kamor prihaja poleti na tisoče tujcev in turistov. Vsa okolica z Bledom vred čuti, da prinašajo tujci blaginjo v kraj. Pri hotelu Toplice so prirodne toplice. Vrelec ima baje 23° gorkote. Med Kropo in Kamno gorico je slatina, vsebujoča precej železa, a ima nekoliko premalo ogljenčeve kisline, da bi bila dobrotna pijača.

Proti jugu in zahodu Bleda se razprostira ribenska občina. V Ribnem je nekaj žag ter pletejo tuintam iz protja košare. Na Selu je združna sirarna. Na Bohinjski Beli (tudi ribenska občina) ob postaji je parna žaga in ob Bohinjki sta tudi še dve žagi. Več rokodelcev grabljarjev se preživlja z izdelovanjem po vsem okraju znanih „bevskih grabelj“. Omenim naj še čebelarstvo podružnico na Bohinjski Beli. Skoraj v vsaki fari našega okraja je čebelarska podružnica. Na Jesenicah, Javorniku, Breznici, Mojstrani in v Bohinju so izvozniki „kranjske čebele“, ki jo razpošiljajo po vsem svetu.

Skozi Sotesko nas popelje vsak naglo v Bohinj. Kot dijak pa sem večkrat hudo zmrzoval skozi „Štenge“ mimo pravljirnega napisa. Kaj je resnica? Pravljičica nam pripoveduje, da so se vrnili Turki v Obrniah ter da so v skalo napisali, da ne gredo skozi Sotesko. Zapisano pa je na skali: Tu so popravili cesto, pravzaprav kozjo stezo, štirje fužinarji — v vsakem oglu je od vsake tvrde vsekana varnostna znamka — med njimi naslednik sv. Heme s Koroškega, ki je imela fužino za drugim savskim mostom v Soteski. Cesto so tako popravili, oziroma izklesali iz skale nasprotj sedanji žagi ob Bohinjki, da je bila vsaka stopnica velika miza, kamor je lahko stopil en konj. Od tod še danes pravijo Bohinjci v vsej Soteski: Grem skozi „Štenge“, čeprav je sedanja cesta izvedena po ravnini in na desnem bregu Bohinjke. Gorenjski kmetje so v prejšnjih

časih do 18. stoletja nosili na kobilah skozi „Štenge“ in dalje čez Bačo v Italijo do Neapla vse kroparsko, javorniško in savsko blago.

Bohinj ima kot Bled mnogo hotelov za tujce. Promet s tujci in turisti preživlja marsikaterega domačina v poletju. V Bohinjski Bistrici je začasna elektrarna, ki oskrbuje vas z lučjo. Pod izvirov Savice je pa mogočna električna stavba, ki je za vojne razsvetljevala in dvigala dvigalnice proti Bogatinu in znanemu Krnu. Tudi električno železnico je gonila zadnje leto vojne iz Bistrice do Savice mimo planinskega hotela „Zlatoroga“. Vojaški inženirji so postavili elektrarno pod Savico, menceč, da je ob hudem mrazu tudi dosti vode. Pa so se urezali. Savica ima svoje muhe in pozimi malo vode.

V Bohinju izdelujejo v vsaki vasi mnogo lepih lahkih škafov, ki so jih največ izvažali v Trst in dalje po morju, a sedaj jih izvažajo po naši kraljevini.

Ne smem pozabiti gorjuških čederc — pip, fajfurjev, ki jih tam izdelujejo in so splošno po Gorenjskem priljubljene. Bohinjce redi v prvi vrsti živinoreja in les. V vsaki vasi je mlekarsko društvo s sirarnico. Izdelujejo iz mleka maslo in sir ter ga izvažajo, a skuto pa uživajo sami. Verski zaklad daje Bohinjcem s svojimi velikimi gozdi obilega zaslužka.

Banksit je pred in med vojno kopala v Bohinju dunajska tvrdka J. Tschinkel ter ga vsak teden 1 do 3 železniške vozove poslala na Dunaj in Silezijo. Iz njega izdelujejo galun, bakreno galico, aluminij, trpežno opeko za kovaška ognjišča, Martinove peči, plavže ter štopo za mazanje lesenih strojnih osi.

Strojarnic je več v okraju, in sicer v Bohinjski Bistrici, Dosovčah, Grabčah, Kropi, Kranjski gori in v Radovljici. Obrtno-trgovske nadaljevalne šole izobrazujejo male obrtnike in trgovce na Bledu, Jesenicah, v Kropi in Radovljici. Radovljiški okraj je bogat na rudah, lesu, prirodnih pridelkih, sadju, perutnini, zlasti pa na živini, ker ima mnogo planin in senožeti.

Primanjkuje pač nekaj žita, a treba je le pametno pričeti izkoriščati z umetnimi gnojili zemljo in prirodne zaklade, da ne leže mrtvi v zemlji, pa bo naša ljuba domovina Jugoslavija s ponosom zrla na naš rod ob sivem očaku Triglavu.

Božična noč.

Božična noč!
Tajinstven mrak
hiti prek dolin.
Objema srca mir sladak
in mladih let spomin.

Božična noč!
Na slamici,
glej, detece leži
in z nežnimi ročicami
nam blagoslov deli.

Božična noč!
Na kraška tla
stopila si nocoj,
miru prinesla nisi tja —
bolest le dar je tvoj.

Božična noč!
Na kraških tleh
kapelica stoji,
in pred oltarjem — bol v očeh —
naš rod, naš rod kleči.

Božična noč!
Kako sladkó
to noč je zvon zapel
takrat, ko je še pod nebo
svobodno zadonel.

Ivanka Kalinova.

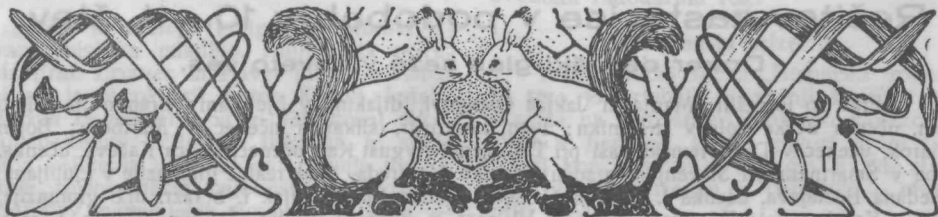
Oj, ti trata . . .

Oj, ti trata, trata zimska,
tod snežink je milijon,
kot na nebu cesta rimska
zvezdic ima zvrhan tron.

Zvezdice nebá so zlate,
tvoja, trata, iz srebra;
da srebro se to, oj, trata,
izkoristiti mi da!

Hej, bogat bi bil kot škrtlji,
bogatinov bogatin;
kupil ves bi, oj, prijatlji,
svet — in dal še vam drobtin!

Miroslav Kunčič.

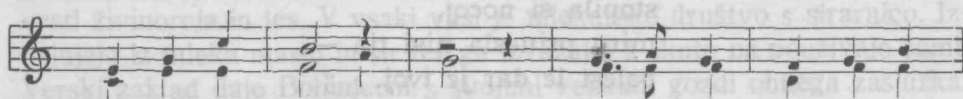
Angel miru.

V dobi vojne priredil Iv. Kiferle.

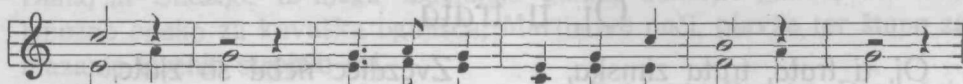

Kam si šel, kam si šel, an - gel mi - ru?

- 1. Zvon-ček prej
- 2. Ko - ča sa-
- 3. Krat - ki so

- 1. v druž - bi gla - san, gla - san, tož - no od - me - va zdaj
- 2. mot - na sto - ji, sto - ji, ma - mi - ca v njej pa ih-
- 3. dne - vi za nas, za nas, poj - di, ne - slo - ga, od

- 1. sam, zdaj sam. Slav - ček se skri - va bo - ječ, bo - ječ -
- 2. ti, ih - ti. Si - nek je pi - sal ta - ko, ta - ko:
- 3. nas, od nas! Be - ži, sov - ra - štvo, pre - pir, pre - pir,

- 1. pe - sem zdaj po - je meč. } Vr - ni se, an - gel mi - ru!
- 2. „Me - ne na - zaj ne bo.“ }
- 3. pri - di, pre - lju - bi mir! }

Rešitev zastavice v podobah v 10.—11. številu.

Dober dekliški glas seže v deveto vas.

Prav so jo rešili: Marija in Jakica Ganglovi, dijakinji v Ljubljani; Branko in Milko Jan, učenca deške šole v Hrastniku; Ivan Leskovar, slikarski učenec v Mariboru; Bojan Marok, učenec v Dol. Nemški vasi pri Trebnjem; Avgust Kac, učenec, Milica Kačeva, učenka, oba v Šmartnem pri Slovenjem gradu; Branko Manfreda, dijak realne gimnazije v Ljubljani; Medana Bezlajeva, učenka I. razr. mešč. šole, Branko Bezlaj, dijak I. b razr. drž. gimnazije, oba v Kranju; Jela Darničeva, učenka VI. razr. v Kranju; Viktor Žabkar, učenec I. razr.

mešč. šole v Krškem; Boris Vajda, dijak II. a razr. real. gimn. v Ptuju; Branko Cejan, dijak II. a razreda drž. gimn. v Mariboru; Boris Kožuh, učenec III. razr. v Mariboru; Milan, Marija, Ivan in Melitka Geršakovi, vsi v Ptuju; Zdenka Adamičeva, učenka 4. razr. drž. dekl. vad. v Ljubljani; Marija in Vida Bezeljakovi v Žalni. — Zagonetni napis v predzadnji številki so tudi prav rešili: Stanko Srajnar, Josip Makoter, Franjo Bohinec, Jakob Pušenjak in Ludvik Filipič, učenci meščanske šole v Ljutomeru.

„Vapaj.“

„Vapaj“ — obupni klic, prošnja v sili — se zove krasna pesem istarskega guslarja, ki jo objavljamo na prvi strani današnje številke „Zvončka“. Polna je iskrenosti, rodoljubja in žalosti, ki pretresa danes vsako pošteno jugoslovensko srce in ki ga bo pretresala vse dotlej, dokler ne bo vsa ta siloma uplenjena zemlja zopet resnična naša last. — V prvi številki prihodnjega letnika objavimo isto pesem uglasbeno, kakor ji je zložil napev v značilnem jugoslovenskem duhu naš glasbeni sodruhinik Ferdo Juvánc. Opozarjamo že danes na to uglasbeno pesem s pozivom, naj se napev in besedilo nauči vsa naša mladina, da bo odmevala vsa naša domovina ob tožnih glasovih, ki zovejo na rešitev in ki zbujajo trdno, neomajno upanje!

Usmilite se ptičic!

Zima je. Sneg pokriva dol in breg. Veselje prinaša zimski čas otrokom, ki so dobro oblečeni, imajo gorko stanovanje in dovolj tečne hrane. Toda ne pozabimo:

Uboge ptičice zmrzujejo,
nožice drobne privzdigujejo...

In na te uboge, prijazne živalce moramo misliti! Kako so nam lepo prepevale v toplem letnem času in koliko dobrega so storile po naših vrtovih! Čuvstvo hvaležnosti nam velevala, da skrbimo zanje sedaj, ko je huda sila in potreba. Potresajte jim krušnih drobtinic, potresajte jim zrnja, da jih ne ugonobi strupeni mraz! Ko prežene pomladno solnce starko zimo, nam bodo zopet hvaležno prepevale.

Ptička, glej, je božja stvar,
ne pozabi je nikdar!

Levstikovi izbrani spisi za mladino.

Izšla je prelepa knjiga: Levstikovi izbrani spisi za mladino. Knjigo sta priredila Fran Erjavec in Pavel Flerè; z risbami pa jo je okrasil Anton Koželj. Izdala, založila in natisnila pa je 221 strani obsegajočo knjigo Učiteljska tiskarna, ki se je lotila velike in lepe naloge: izdanja ilustriranih spisov naših najboljših pesnikov in pisateljev, namenjenih slovenski mladini. —

Ta knjiga prinaša skrbno izbrane spise enega naših največjih pesnikov in pisateljev, to je Frana Levstika. V naravnost razkošno opremljeni knjigi je izbor njegovih pesmi, dalje so v njej pravljice in pripovedke, v njej je znameniti Martin Krpan in Potovanja iz Litije do Čateža. — Prepričani smo, da bo po knjigi rad segel vsak in da ne bo slovenske hiše brez nje. Knjiga je najprimernejše darilo ob vseh različnih prilikah. Elegantno vezan izvod stane 54 K, broširan 46 K. Knjigo prodaja knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica in Simona Gregorčiča ulica.

Narodne himne in domoljubne pesmi za mladino.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani je izdalo lepo zbirko pesmi z napevi „Narodne himne in domoljubne pesmi“. Zbirko je priredil Fran Marolt, učitelj v Ljubljani. Knjižica obsega na 48 straneh 18 pesmi v priročni izdaji, ki stane 5 K. Toplo priporočamo vsem pevcem in pevkam! Pesmi naj bodo odmev in dokaz naše narodne in državne zavednosti! Prepeva naj jih vsa naša domovina!

Tončkove sanje na Miklavžev večer.

„Zvončkov“ marljivi sodruhinik Fran Rojec je že l. 1916. priobčil v našem listu pod gorenjim naslovom mladinsko igro v dveh dejanjih, ki jo je sedaj izdal v posebni knjižici. Igra pa je v tej izdaji razširjena v tri dejanja ter so ji dodani napevi pesmi, ki so vpletene med igro. Knjigo boživiljavo okrasili in podobe, ki sta jih narisala pisatelj sam in „Zvončkov“ sodruhinik Ivo Erbežnik. Lično vezana knjiga stane 20 K. To lepo Miklavževo povest v verzih in dramatični obliki naj uprizarjajo naši šolski odri, čitajo pa naj jo vsi, ki so prijatelji svetnika radodarnih rok!

„Begunski prizor“.

V dramatični sličici „Begunski prizor“, ki smo jo priobčili v zadnji številki, popravite na 220. strani tiskovno napako, in sicer v besedah, ki jih govori drugi fant (proti koncu strani): Ujednik (ne ujetnik!) drzni obstreljen... (Ujednik — ujedni ptič, ujeta).

Preljubi gospod Doropoljski!

Vesel sem bil Vašega odgovora. Odgovor je čitala tudi gospa Kristina. Bil sem v Mariboru. Videl sem našega kraljeviča Aleksandra. Klical sem mu: „Živio“! Bilo je krasno. Jako mi je ugajala tudi kraljeva garda.

Prosim, da me postavite na grič Sv. Duha na Stari gori.

Pozdravlja Vas vdani

Danilo Fürst.

Odgovor:

Ljubi Danilo!

Postavljen si na grič Sv. Duha na Stari gori. Stoj na naših tleh junaško in ponosno! Ozri se na vse strani in vzklikni z mogočnim glasom: „Glej, vse to je naša zemlja, naša domovina! In jaz sem nje vdani in zvesti sin!“

*

Čenjeni gospod Doropoljski!

Mnogo se je že izpremenilo, odkar Vam nisem pisala. Preselili smo se v Kranj, kjer obiskujem I. razred meščanske šole; moj bratec Branko pa hodi v I. gimnazijo. Tu na Gorenjskem mi jako ugaja, samo bolj mrzlo je tukaj. V velikih počitnicah sem bila na smrt bolna za grižo in trebušnim legarjem in le staršem se imam zahvaliti, da sem ozdravela. Tudi moja mala sestra Alenčica je bila bolna, a obe sva ozdraveli.

Prosim, pošljite mi sedaj „Zvonček“ sem, ker ga vedno komaj pričakujem!

Lepo Vas pozdravlja

Medana in Branko Bezljaj.

Odgovor:

Ljuba Medana in Branko!

Ko bo „Zvončekov“ upravnik čital izpremembo v Tvojem naslovu. Ti bo posledaj pošiljal list na zaželeno mesto. — Veselim se zopetnega zdravja Tvojega in sestrice Alenčice in le želim, da vaju nikoli več ne zaloti taka ali slična nevarna bolezen.

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Danes prvič pišem pismo. Naznanjam Vam, da hodim v šesti razred v Rajhenburgu. Za učitelja imam gospoda Mirka Sušnika, v šoli se učimo mnogo lepega, kar bo potrebno v življenju. Najrajši se učim zemljepisa in zgodovine. Zgodovina je lep predmet. Iz čitanke se učimo mnogo lepih povesti, basni in pesmi. Prosim, gospod, potisnite te besedice v svoj kotiček!

Z odličnim spoštovanjem Vas pozdravlja

Otmár Mikulec.

učenec VI. razreda v Rajhenburgu.

Odgovor:

Ljubi Otmár!

Zgodovina je učiteljica narodov. Pripoveduje nam, kako so narodi rasli in se dvigali, dokler so služili resnici in pravici, in kako so narodi propadali in izginjali, kadar so se vdajali nasilju, strastem in neravnostim. Iz te zgodovinske resnice se učimo, kakšni moramo biti sami, ako in ker se hočemo ohraniti. Ker pa je vsak narod sestavljen iz posameznikov, mora biti vsak posameznik kreposten, izobražen, značajan, samozavesten, da bo tudi celota krepostna, izobražena, značajna in samozavestna. — Vzporedno z zgodovino teče nauk o naši zemlji, ki jo moramo spoznavati v vseh njenih delih, da vemo, kje in kako domuje človeški rod. Predvsem pa se moramo seznaniti z zemljepisom svoje domovine in z zgodovino svojega naroda.

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Čitala sem od prijateljice, da Vam piše in tudi jaz Vam hočem pisati pismence.

Stanujem na Ščavnici blizu Radgone. Moj atek je šolski voditelj, zato stanujem tudi jaz v šoli. Naša šola stoji na samem, vendar s svojo sestrico ne čutiva dolgega časa. Okolo šole je velik vrt: tam imam svoje gredice. Po njih sem sadila rožice in tudi nekaj zelenjave. Tik vrta je travnik. Tukaj sva s sestrico Verico pasli naši dve

kozici. Tudi kurili sva kakor drugi pastirčki. Pekli sva si jabolka in krompir. Žal, je zaradi mraza paše konec.

Počitnice so minule, s sestrico se zopet veseliva šole. Pridem v drugi razred drugi oddelek. Moja sestrica pa hodi v prvi razred. Učita nas atek in mamica, zato je v šoli še enkrat tako veselo.

Pozdravlja Vas

Valeska Koprivčeva,

Odgovor:

Ljuba Valeska!

Lepo je pri vas, kakor mi priča Tvoje pismo: šola, vrt, travnik, kozici, pečena jabolka in pečen krompir. Vrhu vsega in nad vsem pa ljubljena in ljubeča atek in mamica! Oj, kako lepo je Tvoje in sestric Verice mlado življenje! Blagrujem vaju!

*

Ljubi gospod Doropoljski!

Jako bom vesel, ko bom v „Zvončku“. Moj brat Adolf se tega jako jezi in pravi, da pridejo samo neumneži v „Zvonček“. Jako rad čitam Vaš kotiček. Najbolj me veseli Miklavž in Miklavžek ter Krtača. Muren in Duda. Hodim v I. realko v Mariboru. Tudi Kralj Ivo hodi v realko. Hočem Vam povedati pravljico.

Učeni sin.

Kmetiški deček je prišel iz mesta, kjer je hodil v šolo, domov na počitnice. Bila je baš košnja. Starši so spravljali seno. Oče pa reče sinu: „Vzemi grablje in pomagaj nam grabiti!“ Toda sinku se ni hotelo delati. „Pozabil sem vse kmetiške besede. Kaj je to — grablje?“ Nato odide po senožeti in stopi grabljam na zobe. — Grabljišče švigne kvišku in ga udari po glavi. Hitro se prime za čelo in kriči: „Vražje grablje.“ Oče reče: „To mi je pa všeč, da se ti je tako hitro spomin vrnil.“

Pozdravljata Vas Vaša kotičkarja

Vojteh Jager in Ivo Kralj.

Odgovor:

Ljuba Vojteh in Ivo!

Take grablje so izučile še nekega drugega „učenega“ sina, ki se je v mestnih šo-

lah ponemškutaril. Ko pride nekoč domov na kmete, ni hotel znati nobene slovenske besede. Po nerodnosti pa stopi grabljam na zobe, in grablje ga neusmiljeno oplazijo po zobeh. „Vražje grablje!“ zajavka napihneni nemškutar, ker mu je udarec izbil iz nadržane glave nemško besedo za brezobzirne slovenske grablje! — Morda so tudi kje kakke grablje, ki o priliki iztrebijo bratcu Adolfu z ostrega jezika tiste neumneže, s katerimi obklada naše bistrice in umne kotičkanje!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Vedno rajša čitam Vaš „Zvonček“ ter si dovoljujem pisati Vam pisemce.

Stara sem 11 let. Sedaj v počitnicah mi je dolgočasno po šoli. Hodila bom v 6. razred na Vransko. Za razrednika bom imela gospoda Jakšeta kakor lansko leto, ki ga imam jako rada. Hodim tudi z velikim veseljem k sokolskemu naraščaju. Telovadi nas čez 25 deklic. Uči nas gospa Jakšetova, ki je imela posebno v začetku veliko truda z nami. Imam dva mlajša bratca Francija in Ivana ter sestrico Lijo.

Z odličnim spoštovanjem

Anica Turnškova.

Prekopa p. Vranskem.

Odgovor:

Ljuba Anica!

Počitnice so minule, sedaj že ponosno in učeno sediš v 6. razredu. Dobrega razrednika imaš; veliko se boš naučila pri njem. Šola Ti razbistri duha in ga napolni z znanostjo, telovadba pa Ti okrepi telo, da boš po duši in telesu vrla Jugoslovenka!

*

LISTNICA UREDNIŠTA.

K današnjemu Koroščevemu spisu o radovljiškem okraju smo nameravali priobčiti 5 slik. Ker nam pa tvrdka ni pravčasno napravila klišejev in ker nismo več mogli dalje čakati nanje, objavimo te podobe v prihodnjem letniku.

Ob sklepu XXI. letnika.

Ko zaključujemo danes XXI. letnik „Zvončka“, naznanjamo svojim naročnikom, da bo v prihodnjem letu naša glavna povest Karla Ewalda znamenita „Pripovedka o dvoonožcu“, ki jo je za naš list prosto priredil in z mnogobrojnimi podobami opremil naš dolgoletni sotrudnik Dragotin Humek in ki smo jo že naznanili v prvi številki letošnjega leta. Za poizkušnjo prijavljamo na tem mestu eno izmed številnih ilustracij.

Pripravljen imamo rokopis dr. Ivana Laha „Pogled v našo bodočnost“, ki nam v besedi in podobi predočuje, kako sta se Branko in Milica čez sto let, t. j. leta 2020., vozila z zrakoplovom na državni praznik iz Ljubljane v Split.

Že v zadnji številki smo sporočili svojim čitateljem, da se hočemo prihodnje leto ozirati zlasti na našo neodrešeno domovino, da zbudimo med mladino živo zanimanje zanjo. — Opisovati smo namenjeni življenje in delovanje nekaterih naših zaslužnih mož in žená, da dvignemo v mladih srcih voljo posnemanja in udejstvovanja v narodnem in prosvetnem delu na korist našemu narodu in naši domovini.

Sodelovanje so nam obljubili vsi naši dosedanji sotrudniki, ki so nam že deloma poslali svoje prispevke v vezani in nevezani besedi. Upamo, da se jim pridružijo tudi novi, ki hočejo svoje sposobnosti in spretnosti posvetiti pouku in zabavi naše mladine.

Iz vsega tega je razvidno, da bo tudi XXII. letnik „Zvončka“ v polni meri služil in odgovarjal svojim nalogam, zato smemo izreči prošnjo, naj nas ne pozabijo vsi stari naročniki, a naj se jim pridruži še enkrat toliko novih odjemalcev.

Prihodnji letnik „Zvončka“ bo stal: za vse leto 40 K, za pol leta 20 K, za četrť leta 10 K. Posamezne številke po 4 K. Na naročila brez istodobno poslane naročnine se ne oziramo.

Uredništvo in upravništvo.

„Zvonček“, XVII. letnik, nevezan 12 K, v navadni vezbi 20 K,
„Zvonček“, XVIII. letnik, nevezan 12 K, v navadni vezbi 20 K,
„Zvonček“, XIX. letnik, nevezan 12 K, v navadni vezbi 20 K,
„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 15 K, v navadni vezbi 22 K.
:::   Nenavedeni letniki so pošli.   :::

V zalogi Društva za zgradbo Uči-
telskega konvikta je ravnokar
izšlo z dvoglasnim stavkom s sprem-
ljevanjem harmonija d v o i e
n a r o d n i h h i m e n: „Bože
pravde...“ in „Lepa naša do-
movina“. Cena komadu 1 K, po
pošti 1 K 20 v. — Naročila sprejema
Knjigarna Učiteljske tiskarne,
Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Širite in priporočajte naš list!
Lepa knjiga je najlepše darilo!

„UČITELJSKA TISKARNA“

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA UL. 6.

Telefon šte. 118.

Poštnohranilnični račun št. 76.307.

»Učiteljska tiskarna« je najmodernejše urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima tudi vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni kakor tudi večbarvni tisk.

Litografija. Stereotipija.

Delo točno, solidno in elegantno.

Gg. skladateljem vljudno naznanjamo, da je »Učiteljska tiskarna« preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije s prav ličnim in razločnim tiskom.

==== Cene zmerne. ====

Svoji k svojim!

Kupujte

MLADINSKE SPISE

ki jih izdaja

„Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Naročila sprejema

Knjigarna „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.